

Ἡ ἀνέγερσις ὅμως αὐτῆ τοῦ φρουρίου τούτου ἢ τῆς ἀκροπόλεως δὲν πρέπει νὰ ᾖναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων, ἐπειδὴ αἱ φοινικικαὶ ἐπιγραφαί, περὶ ὧν ἐμνήσθημεν, εὐρέθησαν μεταξὺ τῶν θεμελίων 1) ἐπειδὴ αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν ἐπιτύμβια μεταφερθέντα ἀπὸ τὴν Νεκρούπολιν πρὸς χρῆσιν τῶν ὀχυρώσεων. Τοῦτο πρέπει νὰ ἔγεινε πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν παντελῆ ἐξάλειψιν τοῦ Φοινικικοῦ στοιχείου. Ἡ πιθανὴ ἐποχὴ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ἡ τῶν Πτολεμαίων. Καὶ τοῦτο ἔνεκα ἐπιγραφῆς

1) Geasenis—φοινικικὰ μνημεῖα.

εἰς τιμὴν τῆς Βασιλίσσης Βερονίκης, εὐρεθείσης εἰς Λάρνακα 1), ἐφ' ἧς ἀναφαίνεται ἡ λέξις φρούραρχος δηλ: ἀρχηγὸς φρουρίου.

Ἡ εἰσοδὸς τοῦ τὸ πιθανώτερον κεῖται πρὸς δυσμάς.

Τοσαῦτα μὲν τότε νῦν ἔστωσαν ἄλλις ἐπιφυλαττόμενοι ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ νὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὰς ἐκεῖσε ἀνευρεθείσας ἐπιγραφάς.

Χρ. Παπαδοπούλου

Διευκρίτης ἐν τῇ ἐπαρχ. Δικ. Ἀμμοχώστου

1) Engel—Κύπρος Τόμ. 1 σελ. 100.

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΑΣ

ΤΟ ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Ἰ καὶ ὀμιλοῦμεν συχνὰ περὶ τοῦ Βολταίρου, ὅμως θὰ τὸν ἀναφέρωμεν καὶ σήμερον, διὰ μικρὸν ἔργον τῆς ζωῆς του ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα εἰς τὰς δεσποινίδας καὶ εἰς τὰς ὑπάνδρους. Προσεκλήθη νὰ τελέσῃ τοὺς γάμους τῆς δεσποινίδος Βαλίνκουρτ ἀνεψιᾶς του, τὴν ὅποιαν ὠνόμαζε Καλὴν καὶ ὠραίαν μὲ τὸν μαρκήσιον Βιλλέττ, ὅστις ἔφερεν εἰς τὴν μελλόνυμφόν του εἰσόδημα ἑκατὸν χιλιάδων ταλλήρων. Ὁ Βολταῖρος ἦτο πολὺ γέρων καὶ πολὺ πάσχων: ἔκραξε πλησίον τῆς κλίνης του τὴν νέαν μνηστήν, τὴν ηὐλόγησε καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὴν ὠραῖον βιβλίον δεδεμένον ἐκ μαροκίνου. Δὲν ἦτο οὔτε ἡ Ζαΐρα, οὔτε ἡ Ἱστορία τοῦ Καρόλου XII, ἦτο βιβλίον συγκείμενον ἐκ σελίδων λευκῶν: ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος ὁ Βολταῖρος εἶχε γράψαι: Βιβλίον ἐξόδων τῆς μαρκησίας Βιλλέττ. Ἡ Καλὴ καὶ ὠραία ἐφάνη ἐκπληκτος: ὁ γέρων τῆ εἶπεν: «Ἀγαπητόν μοι παιδίον, δὲν ἔχω οὐδὲν ἵνα σὲ διδάξω τὸν τρόπον ὅπως ἀγαπᾶσαι ἀπὸ τὸν σύζυγόν σου, ἀλλὰ θὰ σὲ εἴπω ὅτι μία γυνὴ διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν σεβασμὸν καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν σύζυγόν της ὀφείλει νὰ ἐπιβλέπῃ εἰς τὰς δαπάνας της καὶ νὰ κρατῇ βιβλίον τῶν ἐξόδων της.»

Ἡ συμβουλή αὐτῆ τοῦ γέροντος φιλοσόφου δὲν εἶχε οὐδὲν τὸ ποιητικόν, ἀλλ' εἶνε πολὺ καλὴ, καὶ ἐκάστη οἰκοδέσποινα δύναται νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ. Δὲν θὰ ἐπιζητήσω βιβλίον τῶν ἐξόδων, ἐξ ἐκείνων τοῦ μεγάλου σχήματος, τοῦ ὁποίου αἱ σελίδες εἶναι διηρημέναι εἰς τόσας στήλας ὅσας ἔχει ἀντικείμενα διαφόρων δαπανῶν: ἐνοίκιον, πρόφιμα, μισθὸν, στολισμὸν, διασκεδάσεις κλπ: μόνον εἰς δώδεκα σελίδας, ἔχει τις τὸν λῆσμον τῶν ἐξόδων τοῦ ἔτους, κατατεταγμένον κατὰ μῆνα. Ἡ ἀκριβὴς αὐτῆ κατάταξις εἶναι χρήσιμος καὶ ἀσφαλής, εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν τῶν προσόδων, διὰ νὰ γνωρίζῃ τις ποῦ βαδίζει, ἵνα μὴ εὐρεθῇ εἰς τὸ σκότος. Ἐάν, εἰς τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου, ἐννοῇ τίς ὅτι ὑπερέβη τὸ ὀλίγον ποσὸν τοῦ ἐνιαυσίου προϋπολογισμοῦ, καὶ ὅτι δὲν ὠκονόμησε, ὦ! εἶνε ἐν μέγα δυστύχημα! διότι ὑπέπεσεν, εἰς χρέη: τότε ἄς ἐξετάσῃ τὴν πιστὴν

ταύτην εἰκόνα, τὸ ἐτήσιον βιβλίον τῶν ἐξόδων καὶ δύναται τις, μὲ σύνεσιν καὶ ὀλίγον θάρρος, νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ κακόν: Ἄς εἴπῃ τις καθ' ἑαυτὸν. Τὸ ταξείδιον τοῦτο ἦτο ἀναγκαῖον; καὶ τὰ θεωρεῖα ταῦτα εἰς τὸ θέατρον; καὶ ὁ μάταιος τῶν ἐνδυμάτων κόσμος; ἕως πότε θὰ γεύωμεθα τῶν ἡδονῶν αἰτινες ἐπιφέρουσι τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἐξάντλησιν; Δὲν πρέπει νὰ παύσωμεν αὐτὰ πλέον διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἡρεμον καὶ βεβαίαν ὁδόν; Ἰδοὺ ἐκεῖνα τὰ ὅποια δύναται τις νὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν καὶ τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους πόσον εὐφραδές, πόσον ὠραῖον θὰ εἶνε τὸ βιβλίον τῶν ἐξόδων, φέρον ἰσολογισμὸν μεταξὺ τῆς περιουσίας του, καὶ τῶν δαπανῶν του αἰτινες πολὺ συχνὰ εἶνε ἀπερίσκεπτοι καὶ ἰδιότροποι. Τὸ βιβλίον τοῦτο πρέπει νὰ εἶνε μελετημένον ἐκ τῶν δύο, ἐὰν εἶνε δυνατόν, τὸν τε σύζυγον καὶ τὴν σύζυγον, ὅπως, εἰς αἰσθημα ὁμοιοῦ καὶ εἰρήνης, συναινοῦν εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις ἃς θὰ εἰσάξουν εἰς τὴν οἰκίαν των, εἴτε ἐπὶ τὰ κρείττω εἴτε ἐπὶ τὰ χείρω ἐὰν ἡ τύχη δὲν ἡννόησε.

Ἄλλ' ἐπεθύμουν πᾶσα δεσποινίς ἢ πᾶσα ἑγγαμος γυνὴ ἔτι δὲ αἱ φρονιμώτεραι μητέρες πάσης οἰκίας, νὰ εἶχον ἐν βιβλίον δι' ἰδιάζουσάν τινα χρῆσιν, εἰς τὸ ὅποιον νὰ ἔγραφον ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς ὅλας τὰς προσωπικὰς των δαπάνας οὐδεμιᾶς ἐξαιρουμένης, ἀπὸ τοῦ ὠραίου ἐπενδύτου τοῦ χειμῶνος μέχρι τῶν μικρῶν ἀνθοδεσμῶν τῶν ἰῶν τοῦ Φεβρουαρίου: τὸ πᾶν θὰ ἐσημειούτο, ταινίαι, ἐφημερίδες, βιβλία, ζακχαρωτά, χειρίδες, νεώτεροι κανονισμοί: ἕκαστον μῆνα αὗται νὰ ἔκαμνον τὸν ἀπολογισμὸν τῶν μικρῶν δαπανῶν, καὶ ἕκαστον ἔτος νὰ ἐπρόσθετον μέχρι τοῦ τελευταίου ἐκεῖνο ὅπερ ἠγόρασαν. Ἄς ἐλάβωμεν προσέτι τὸν κόπον νὰ ἐξετάσουν τότε ἀπαθῶς, νὰ συζητήσουν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἀποκτήσεων τούτων, καί, πιστεύω ὅτι δύναμαι νὰ ἀπαντήσω, αὗται θὰ ἦσαν ἐκθαμβοὶ ὅτι ἐδαπάνησαν τόσα ἀνευ ὠφελείας καὶ ἀνάγκης, καὶ ὅτι ἐπέταξαν τόσα χρήματα, ἢ χρυσὸν ἢ τραπεζικὰ γραμμάτια, διὰ τόσον μικρὰν τέρψιν!

Ἡ μαγία τῶν ἀγορῶν εἶνε μία τῶν μαστίγων τῆς ἐποχῆς μας. Εἰς παρωχημένους πολὺ ἀφ' ἡμῶν χρόνους, αἱ μεγαλύτεραι πόλεις δὲν εἶχον ἢ ἀμαυρὰ ἐργαστήρια ὁ-

που ἐπώλουν μὲ τὴν ἀρχαίαν ὀργυιὰν καὶ μὲ τὴν ἀρχαίαν χρηστότητα, τσόχαν, ὀθόνην, μέταξαν καὶ βαμβάκερὰ ὑφάσματα. Ἐπερίμενον τὴν ἐνιαύσιον πανήγυριν διὰ νὰ ἀγοράσωσι νεωτερισμούς. Ὁ ἔμπορος τῶν ἐδωδίων ἦτο ἄγνωστος, ὁ ἀνθοκόμος δὲν εἶχε φανῆ ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ μυρεψία ἦτο εἰς τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίαν, ὁ ἔμπορος τῶν καινοφανῶν δὲν εἶχεν ἐφευρεθῆ: ἐν ἐνὶ λόγῳ, αἱ τάσεις πρὸς τὴν πολυτέλειαν ἦσαν σπάνιαι καὶ ἀποτεταμιευμένοι εἰς τοὺς ἀρχιεφόρους, εἰς τοὺς γενικοὺς ἀγρονόμους, εἰς τινὰ Φουκὲ ἢ εἰς τινὰ Σαμουήλ Βερνάρ: ἐπρεπε νὰ ἔλθῃ ὁ βραχυς πυρετὸς τοῦ συστήματος τοῦ Λαῦ διὰ νὰ δώσῃ τραπεζοσκευὴν ἀργυρᾶν εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες τὴν προτεραίαν ἔτρωγον εἰς πινάκια ἐκ ξύλου. Σήμερον, ἡ τάσις πρὸς τὴν πολυτέλειαν ἀνεπτύχθη πανταχοῦ, καὶ ἡ μανία τῶν ἀγορῶν ἔχει κεριεύσει σχεδὸν ὅλας τὰς γυναῖκας, ἀφ' ἐνὸς ἐπιβαρύνουσαι ἀπὸ μωρολογίας τὰ ἐρμάριά των, ἀφ' ἑτέρου ἐκκενοῦσαι τὸ ταμεῖόν των, ἐπειδὴ ὑπεχώρησαν εἰς τὴν πρώτην κίνησιν καὶ δὲν ταῖς ἐδίδοτο καιρὸς νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν σκέψιν ἣτις θὰ μᾶς ἀπεμάκρυνε τόσων ἀνοησιῶν.

Ἡ μνημονικὴ πινακίς (τὸ βιβλίον τῶν ἐξόδων) θὰ ἐξηγήει περισσότερον εἰς τὴν δεσποινίδα τὴν σωτήριον ταύτην ἐπάνοδον, θὰ ἔλεγε τότε: «Τί! τόσαι ἰδιοτροπία εὐθυμοί! Τί! τόσαι φαντασῖαι ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲν ἐναπομένει! τόσα μύρα ἀπωλοτότα! τόσα ἀνθη μαραθέντα τόσαι ταινία παρελθοῦσαι! τόσαι δαπάναι αἵτινες δὲν ἐπρόσθεσαν οὐδὲν εἰς τὴν ὑγείαν, εἰς τὴν ἐνδυνάμωσιν τοῦ σώματος εἰς τὴν εὐτυχίαν! Τὰ χρήματα ταῦτα, ἐσκορπισμένα εἰς ἐλεημοσύνας δὲν θὰ συνίστων διαρκῆ χαράν; ἀφιερωμένα εἰς τὴν διασκέδασιν, εἰς τὴν εὐζωίαν τῶν ἰδικῶν μου, δὲν θὰ εἶχα ἀποκτήσει μικρὰν μερίδα ἐκ τῆς ἀγάπης των; Τί ματαιότερον ἢ αἱ περιφίλαυτοι αὐται δαπάναι αἵτινες δὲν ἐγκαταλείπουσιν οὔτε εὐτυχῆ ἐνθύμησιν, οὔτε καλὴν σκέψιν!» Ἐχετε λοιπόν, ἀγαπηταὶ ἀναγνώστρια, τὸ μέγα βιβλίον τῶν ἐξόδων, τὸ βιβλίον τοῦ Βολταίρου, διὰ νὰ σᾶς ὀδηγῆ εἰς τὴν γενικὴν διέυθυνσιν τῆς οἰκίας σας, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ ἔχετε ἐν μικρόν, διὰ σᾶς μόνον, ὅπερ σᾶς νουθετεῖ εἰς τὰς ὀρέξεις σας προσωπικὰς ἢ τολμηράς, σοβαράς ἢ ματαίας: ἐν τοιοῦτον κάτοπτρον εἶναι πάντοτε καλὸν νὰ συμβουλευῆ, καὶ νὰ ἐξαλείφῃ τὰς κηλίδας αἵτινες ἠδύναντο νὰ καταστρέψωσιν ἐν ὥρατον πρόσωπον.

(Μετὰφρασις)

ΑΓΓΛΙΑ Ν. ΙΓΓΛΕΣΗ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΣΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΣΑΑΔΗ

Δερβίσης τις ἦτο σύντροφός μας εἰς τὸ κερβάνιον τοῦ Χιοζάχ καὶ εἰς ἀραψ ἐμίρης τῷ εἶχε δώσει ἑκατὸν δηνάρια διὰ νὰ διαθρέψῃ τὴν οἰκογένειάν του. Αἴφνης ὁμως λησταὶ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Καφαντζάχ ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ

κερβανίου καὶ ἀφήρσαν ἀπὸ τῶν ὀδοιπόρων πᾶν ὅ,τι μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον οὔτοι. Τότε οἱ ἔμποροι ἤρχισαν νὰ κλαῖωσι καὶ νὰ φωνάζωσιν ἀνωφελῶς.

Εἶτε ταπεινοφροσύνην δείξης, εἶτε δυνατὰς φωνὰς ἐκβάλλῃς ὁ κλέπτης δὲν θὰ σοὶ ἀποδώσῃ τὸν χρυσόν. Μόνον ὁ δερβίσης διετήρησε τὸ σύνθημα ὕφος του καὶ οὐδὲν ἴχνος συγκινήσεως ἀνεφάνη ἐπὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου του. Τῷ εἶπον: «Ἴσως δὲν σοῦ ἔκλεψαν τὰ χρήματά σου.» Μοῦ τὰ ἔκλεψαν μοὶ ἀπήνησεν ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν ἤμην οἰκεῖος πρὸς αὐτὰ ἢ ἀρπαγῆ των δὲν μοῦ κατασπαράζει τὴν καρδίαν ὅπως τὴν τῶν ἄλλων.

Δὲν πρέπει νὰ προσκολλᾷ τις τὴν καρδίαν του εἰς ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα διότι μετὰ ταῦτα εἶνε πολὺ δύσκολον τὸ νὰ θελήσῃ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἐκεῖθεν.

Τότε ὑπέλαβον ἐγώ: «Ὅ,τι λέγεις συμφωνεῖ πρὸς ὅ,τι ἐγὼ ἔπαθον ἄλλοτε· δηλαδή, ὅτε ἤμην νέος κατὰ τύχην συνεδέσθην μετ' ἄλλου τινὸς καὶ ἡ εἰληκρίνεια τῆς ἀφοσιώσεώς μου ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἡ καλλονὴ τοῦ νέου τούτου ἦτο τὸ Κιβλάχ (*) τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ αἱ μετ' αὐτοῦ συνομιλίαὶ ἐπλήρουν τὴν καρδίαν μου εὐτυχίας.

Ἴσως οἱ ἄγγελοι τοῦ Οὐρανοῦ ἦσαν ὁμοιοὶ του, ἀλλ' ἐὰν δὲν ἦσαν, δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἄνθρωπος μὲ γλυκυτέραν φυσιογνωμίαν.

Ἐξαίφνης ὁ παῖς τῆς ὑπάρξεώς του ἐβυθίσθη ἐν τῷ πηλῷ τοῦ θανάτου καὶ ὁ καπνὸς τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ὑψώθη ὑπεράνω τῆς οἰκογενείας του (δηλ. ἀπέθανεν). Ἐπὶ ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐκαθήμεν ἐπὶ τῆς γῆς ὑφ' ἣν ἀνεπαύετο ποτίζων αὐτὴν μὲ τὰ δάκρυά μου. Ἴδου δὲ καὶ μερικοὶ στίχοι μεταξὺ ἐκείνων τοὺς ὁποίους συνέθεσα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ του.

«Εἶθε τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ ἄκανθα τοῦ θανάτου ἐνεπάγη εἰς τὸν πόδα σου, εἶθε ἡ χεὶρ τῆς εἰμαρμένης νὰ ἔθραυε τὴν κεφαλὴν μου διὰ τοῦ ξίφους τοῦ θανάτου, ἵνα μὴ βλέπῃ σήμερον ὁ ὀφθαλμὸς μου τὸν κόσμον ἀνευ σοῦ. Ὠ σὺ! κάθημαι ἐπὶ τῆς γῆς, ἣτις σὲ καλύπτει λέγων: Εἶθε καὶ ἡ ἰδική μου κεφαλὴ νὰ καλυφθῇ μὲ χῶμα.»

Μετὰ τὸ θάνατόν του ἀπεφάσισα σταθερῶς ὅπως μὴ ἐκτείνω πλέον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸν τάπητα τῆς ἀφοσιώσεως καὶ μὴ ἐπιδιώξω τὴν συναναστροφὴν οὐδενός.

Αἱ ἐκ τῆς θαλάσσης ὠφέλειαι θὰ ἦσαν καλαὶ ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ φόβος τῶν κυμάτων καὶ ἡ συλλογὴ ῥόδων θὰ ἦτο ἡ εὐχαριστοτέρα ἐνασχόλησις ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἄκανθοι νὰ κεντῶσι τὰς χεῖρας αἵτινες τὰ συλλέγουσι. Χθὲς ἀφωσιούμην ὡς ταῦς ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ἔρωτος καὶ σήμερον μισοῦμενος ὑπὸ τῆς φίλης μου καὶ μακρὰν αὐτῆς περιστρέφομαι ἐν τῇ κλίνῃ μου τὴν νύκτα βασανιζόμενος ὡς πληγωμένος ὄφις.

*) Κιβλάχ σημαίνει τὸ μέρος πρὸς ὃ στρεφόμενοι οἱ Τούρκοι προσεύχονται, τοῦτο δὲ ὡς γνωστὸν εἶνε τὸ μέρος πρὸς ὃ κείται ἡ Μέκκα.